

Franco Cardini

chalífa **a západ**

**Kořeny terorismu
a pokrytectví
Západu**

VYŠEHRA D

Copyright © 2015, Gius. Laterza & Figli
Translation © Jitka Michalčíková, Tereza Siegllová, 2016

ISBN 978-80-7429-632-1

Mnoha mým přátelům, kteří mi pomáhali při psaní těchto stránek a kteří doufají, že na nich nebudou citováni; a především těm, které jsem ztratil a ještě ztratím – doufám, že jich bude málo – kvůli tomu, co je zde napsáno.

OBSAH

Úvod: Hrůza zbavená kouzla	11
„Černá neděle“ <i>monsieura</i> Hollandea <i>Paříž, 19. ledna 2014</i>	29
Magistra barbaritas <i>Florencie, 4. května</i>	35
Dvě zdrženlivé zprávy <i>Paříž, 1. června</i>	39
„Znovunastolení chalífátu“? <i>Paříž, 6. července</i>	41
Povinnost rozsévače a neplodná semena <i>Paříž, 13. července</i>	56
Ale ano, nechme je vyhladit! Vždyť jsou to jen satanisté... <i>Paříž, 10. srpna</i>	63
Papež František, Irák a „džihádistický průšvih“ <i>Paříž, 20. srpna</i>	68
„Džihádistické nebezpečí“ a jeho nikoliv náhodná nepochopení <i>Paříž, 24. srpna</i>	73
„Třetí vlna“? <i>Paříž, 25. srpna</i>	79

Možná terorista, možná revolucionář...	
<i>Paříž, 31. srpna</i>	84
Přísnost a rozum	
<i>Florence, 28. září</i>	92
Jeruzalém	
Jediná možná cesta, pštros a tři opice (nestane-li se zázrak...)	
<i>Florence, 9. listopadu</i>	97
„I když je to šílenství, přesto je v něm logika“	
<i>Florence, 16. listopadu.</i>	103
Milovat smrt, snít o ráji	
<i>Florence, 23. listopadu.</i>	111
Chalífové už nejsou, co bývali...	
<i>Florence, 30. listopadu.</i>	118
Papež v Turecku	
<i>Paříž, 2. prosince</i>	122
Pohoršení na baterky	
<i>Paříž, 21. prosince</i>	126
Chalífova strategie	
<i>Florence, 20. ledna 2015</i>	134
Guantanamera	
<i>Florence, 27. ledna</i>	139
Namísto závěru: Tak co se vlastně zpackalo?	146
Minimální bibliografie	159
Rejstřík	162

Řekněme pravdu: je to těžké, být přesvědčení, že patříme k občanský a kulturně vyšší civilizaci než jakákoli jiná, neboť ta naše v sobě nese univerzální hodnoty, a zároveň si hořce uvědomovat, že vůbec nejsme schopni to dokázat. Paříž, město, které je z mnoha pohledů symbolem svobody myšlení a lidských práv, od čtvrtka 7. do pátku 9. ledna 2015 šokoval hrůzný řetězec smutných událostí a zločinů. Ty ji na jednu stranu zdrtily, na druhou stranu vyvolaly u jejích obyvatel a mnoha dalších lidí, kteří se sešli na náměstích – mezi nimi byly i desítky evropských politických lídrů –, ráznou a sjednocující odpověď. Právě vývoj té odpovědi (republikánská manifestace v neděli 11. ledna) ještě navíc přinesl řadu nečekaných otázek, na něž se jen obtížně hledala přesvědčivá odpověď.

Ráno 7. ledna 2015 dva bratři, dvaatřicetiletý Chérif a čtyřiatřicetiletý Saïd Kouachi, francouzští občané muslimské víry a severoafrického původu, vtrhli do sídla týdeníku Charlie Hebdo – proslaveného kreslenými vtipy o islámu, ale i o křesťanství a židovství – a zabili téměř všechny redaktory, několik zaměstnanců ochranky a mimo budovu také dvaatřicetiletého policistu Ahmeda Merabeta, muslima. Po dramatickém útěku se jim podařilo ukrýt se v budově nedaleko Paříže, odkud je policie o dva dny později vytáhla a zastřelila je. Později vyšlo najevo, že minimálně jednoho z nich, Chérifa, již policie znala a měla ho pod dohledem a že byl napojený na skupinu spojenou s al-Káidou, byl naverbován v jedné náborové *filière* pro mladé francouzské bojovníky a před časem se vrátil z Iráku, kde se připojil k organizaci Džabhat an-Nusrá. Mezitím ve čtvrtek 8. ledna mladý muslim Coulibaly, zdánlivě bez jakéhokoli spojení s oběma

teroristy, zabil u Parku Montrouge ve XIV. obvodu příslušníka městské policie a potom následujícího dne, 9. ledna ráno, přepadl košer supermarket v Porte de Vincennes ve XX. obvodě; několik zákazníků obchodu, občanů židovského vyznání, kteří se připravovali na šabat, zajal jako rukojmí a čtyři z nich zabil. Téhož dne ho v prostorách supermarketu zabila zásahová policejní jednotka.

Sled událostí vyvolal smršť falešných či nepřesných zpráv, hromadu komentářů a polemik. Masakr novinářů a ilustrátorů časopisu Charlie Hebdo – který již nějakou dobu měli v hledáčku islamisté kvůli několika obrázkům, jež zesměšňovaly proroka Muhammada – ještě za tepla vyvolal velkou spontánní manifestaci na Place de la République. Ta se nesla ve znamení požadavku práva na satiru jakožto součásti svobody tisku a svobody slova *tout court*, jež byla vlastně koncepčním cílem masakru. Účastníci manifestace zvedli les propisek a tužek a toto gesto symbolizovalo, že na kalašnikovovy atentátníky chtějí odpovědět zbraněmi svobodné a odvážné kritiky – zbraněmi myšlení a ironie proti zbraním fanatického a zabedněného terorismu, který umí jen zabíjet a miluje smrt. Motto „Je suis Charlie“, jež bylo okamžitě přeloženo do mnoha jazyků (včetně arabštiny), zdůrazňovalo, že zasažený týdeník představuje všechny ty, kteří věří v univerzální hodnoty obrany svobody, jež nesnáší hranice a tabu.

Vraždění v Paříži 7. ledna 2015 zasáhlo celé lidstvo, protože jím byla zasažena univerzální práva; v první řadě právo na svobodu myšlení a svobodu slova. Obraz náměstí Place de la République přetékaný dojatým davem byl krásný a dojemný. Bylo krásné moci opakovat ve všech jazycích: „Je suis Charlie.“ Týdeník Charlie Hebdo představuje nás všechny, ne tím, co píše a kreslí, ale tím, co symbolizuje: hrdost na svobodu, která nezná tabu. Právě to po dřívějším teroristickém útoku, při němž bylo poškozeno sídlo týdeníku, prohlásil slavný kreslíř Stéphane Charbonnier („Charb“). Lidem odpovědným za útok, který vyvolaly karikatury Proroka, Charbonnier odpověděl, že v západní kultuře – nebo každopádně v jeho osobní interpretaci západní kultury – náboženství není nic jiného než forma filozofie či ideologie, tudíž zesměšňovat a karikovat Muhammada nebo Pannu

Marii je legitimní, stejně jako je legitimní zesměšňovat a karikovat Karla Marxe nebo prezidenta Obamu.

Paříž se mezitím oblékla do smutku. V noci z 9. na 10. ledna každou celou hodinu až do dvou hodin ráno by neinformovaní turisté na Pont Neuf marně čekali s tablety připravenými k focení na zlatý třpyt a diamantový svit Eiffelovky, které se každou noc opakují. Věž ve své železné chladnosti zůstala té noci tmavá pod temným lednovým nebem. Ve smutku, jako černé vlajky. *La Ville Lumière*, město světél, se na jednu noc vzdalo své nádhery. Drželo smutek za redaktoři z Charlie Hebdo, za policisty, kteří zemřeli při výkonu svých povinností, za oběti osamoceného atentátníka z Porte de Vincennes. Jeho povaha byla mezitím vykreslena jako zneklidňující typ nepříznivého člověka, trpícího psychickými poruchami, který projevoval sympatie k Islámskému státu chalífy al-Bagdádího. Tento detail, alespoň v podobě indicií, nabízel vnímavějším pozorovatelům nový a možná nikoliv zanedbatelný problém. Al-Káida a Džabhat an-Nusrá jsou protivníky Islámského státu, ačkoliv mají stejný salafitský teologický původ. Za oběma odlišnými a soupeřícími vyznáními – nevíme však, do jaké míry vědomě, ani zda alespoň na základě širšího taktického plánu, či ne – se jasně rýsuje občanský a náboženský boj mezi různými pojetími politického islámu, *fitna*. Tento boj se již netýká jen muslimských zemí, ale i Západu, kde narůstá – to je ovšem jiný fenomén, který momentálně nejsme schopni vyhodnotit ani kvantitativně, ani kvalitativně – počet konvertujících k islámu; a spolu s nimi fatálně (ovšem také ve stále větší míře) narůstá také počet kandidátů usilujících o to, stát se bojovníky džihádu.

Brzy se však ve francouzském veřejném mínění a v masmédiích, která veřejné mínění reprezentovala, začala rýsovat výrazná rozdílnost pohledů a nakonec se projevila i v obecném mínění Západu. Nebylo náhodou, že večer 8. ledna v projevu k francouzskému národu vysílaném v televizi (který v mnoha pozorovatelích vyvolal dojem, že prezident podlehl pokušení využít příležitosti, kterou mu nabídly tragické okolnosti, aby znovu získal aspoň část popularity, která v posledních měsících šla ke dnu) prezident Hollande kladl důraz

na nutnost dát terorismu koherentní, jednomyslnou, jednotnou odpověď. Perspektiva jednoty však záhy utrpěla trhliny, neboť se objevily polemiky o tom, zda je vhodné, aby se republikánské manifestace svolané na neděli 11. ledna (a v souvislosti s níž se mluvilo o dvou milionech účastníků) účastnil i Front national. Důvod tahanic byl jasný: mnoha lidem se nelíbilo, že by strana, která zastává zobecněnou a nekritickou islamofobii, která má tendenci vidět ve všech muslimech přinejmenším potenciální teroristy, mohla kompromitovat obraz, který všichni chtěli zřetelně poskytnout. Obraz neochvějné vůle lidu vzepřít se terorismu, nikoliv kultuře, natož náboženskému vyznání. Jenže jak vyloučit z jednohlasného sboru národa politickou sílu, jež představuje jeden z jeho hlavních hlasů?

Ani to ještě nestačí. Nehledě na krutost masakru spáchaného v sídle Charlie Hebdo a na samotných osobách jeho obětí, v symbolické a koncepční rovině byl vlastně spáchán atentát na svobodu myšlení a slova. Položili jsme si však otázku, zda jsme si jisti, že současní francouzští politici s tím, jaká řešení volí, jsou schopni se opravdově a přesvědčivě postavit na obranu takto významné hodnoty? Sám Hollande, jenž to 8. ledna večer prohlašoval a zdůrazňoval, následujícího rána opravil svůj tah tím, že veřejnosti spěšně vzkázal, že „aby se usnadnilo policejní vyšetřování“ a aby teroristům nebylo poskytnuto „zviditelnění, jaké si přejí“, asi bude nutné uchýlit se k jakési formě mlčení tisku a dočasnému omezení svobody ve prospěch bezpečnosti. Ve Francii se tedy v roce 2015 vynořil tentýž problém, který se objevil ve Spojených státech před zhruba patnácti lety, tedy po 11. září: Je přípustné vzdát se ve jménu bezpečnosti nějakého toho kousku svobody? Problém je o to horší, že svobodná francouzská republika před několika měsíci zavedla zákon, který muslimským ženám zakazuje zahalovat si obličej na veřejnosti. Zakazování však nepotlačuje svobodu méně než opačná povinnost nosit zahalující šátek, která platí v určitých muslimských zemích. Francouzská republika tedy, také v souvislosti s takzvaným historickým revizionismem, vydala zákon, který se jeví jako plný předsudků nejenom vůči svobodě svě-

domí, ale také vůči svobodě vědeckého bádání. Jak to jde dohromady s nesmrtelnými principy, na něž je Marianne tak hrdá?

Tyto problémy měly nepříjemný dozvuk právě po republikánské manifestaci 11. ledna 2015. Té se zúčastnila i další nepohodlná osobnost francouzského světa, komik Dieudonné, který byl kvůli svému propalestinskému zaměření obviněn z antisemitismu. V otevřeném dopise adresovaném ministru vnitra Bernardu Cazeneuveovi prohlásil: „Rok se mě stát snaží všemi prostředky zničit. Mediální lynč, zákaz mých představení, daňové kontroly, soudní úředníci, pronásledování... Se mnou a s mými blízkými bylo vedeno více než osmdesát procesů. A stát mě pořád dál pronásleduje. Rok se se mnou zachází jako s veřejným nepřítelem číslo jedna, přitom se jen snažím rozesmávat...“ To, co se bez omezení dovoľovalo a dovoluje týdeníku Charlie Hebdo, je jiným jaksí upíráno. A samotný týdeník zasáhla řada polemik, když někdo připomněl, že před několika měsíci byl jeden novinář z týdeníku propuštěn, protože kritizoval některé stránky života bývalého prezidenta Sarkozyho (aktuální zpráva: Dieudonné byl znovu zatčen).

Další důvod k polemice vyplynul z rozdvojení jednotné manifestace, když centrem jedné z jejích částí se stala Synagogue de la Victoire, kde se obřad k uctění obětí z košer supermarketu nakonec soustředil na účast izraelského premiéra Netanjahua. Ten zřejmě Hollanda zaskočil a o jeho výzvě francouzským občanům židovské víry, aby se přestěhovali do Izraele, bezpečnější země a své skutečné vlasti, se velice rozpačitě diskutovalo.

V neposlední řadě nechyběl možná nevyslovený, avšak rozšířený protest proti samotnému úspěšnému mottu, jež vládlo bolestným pařížským dnům. Mnoho blogů a tweetů – v tomto soupeření na více frontách, které má také významnou výpočetně-technickou stránku – bylo značně rozdílných, některé dokonce nepokrytě zaujímaly opačné pozice. *Je ne suis pas Charlie*, prohlašovali bez okolků někteří katoličtí představitelé, kteří týdeníku Charlie Hebdo nedokáží prominout příliš velké množství bezbožných vtipů – po pravdě řečeno

málo vtipných a často velice vulgárních. Muslimům téměř závidí neústupnou tvrdost, s níž brání svoji víru, když reagují na urážení Koránu a Proroka, zatímco když si nějaký vtip dělá legraci z panenského porodu Panny Marie, kdy je nakreslena v „gynekologické“ pozici, považované za nevhodnou, křesťané si netroufají reagovat. To je, po pravdě řečeno, pouze problém křesťanů a nikoho jiného (to říkám jako katolík).

Nejrozhodněji však své rozpaky projevovali francouzští občané muslimské víry, asijského či afrického původu, ale i Evropané dávného rodu, kteří konvertovali víceméně nedávno. Během nedělní manifestace došlo k projevům solidarity a bratrství vůči muslimům, provázely je však i jiné, které vyjadřovaly ne-li přímo antipatii, tak přinejmenším odstup. Ten vychází z možná ne všeobecně rozšířeného, každopádně však běžného předsudku, podle něhož je v podstatě možné všechny muslimy jako takové podezírat ze sympatií nebo tichého schvalování islamistického terorismu. Odpovědi byly zdvižené transparenty mnoha manifestujících před velkou pařížskou mešitou, které směrem k teroristům hlásaly *pas en mon nom*. To je doslovný překlad hesla *not in my name*, jímž ve Spojených státech a ve Velké Británii lidé reagovali na bombardování, které Západ prováděl v Iráku a v Afghánistánu. Transparenty byly ve skutečnosti dvousečné: protestovaly proti terorismu, ale zároveň kritizovaly atmosféru plíživého podezírání, již se tito lidé cítili být obklopeni.

Atmosféru, která proniká i z teze románu Michela Houellebecqa *Soumission* (Podvolení), který někteří považovali za jednu z možných příčin teroristických atentátů ze 7., 8. a 9. ledna. Houellebecq, jehož román byl okamžitě přeložen také do italštiny, vyslovuje hypotézu, že ve Francii ve velice blízké budoucnosti – již za pár let – přivedou volby do čela republiky umírněného a rozumného muslimského prezidenta, který zemi něžně povede směrem k autoritářskému a patriarchálnímu údělu, s nímž mnozí katolíci – možná i pravíkoví – souhlasí. Zkrátka to bude další a významný krok k oné Eurábii, které se někteří obávají a kterou by ve skutečnosti možná uvítali právě ti, kteří se prezentují jako její nejzarputilejší odpůrci.

Houellebecqova literární fikce je však druhou stranou mince, kterou představuje situace (a ta už je reálná), kdy došlo k dosud nebyvalému sblížení jisté části levice – té, která je nejvíce nepokrytě liberální, a má tedy v oblibě časopis *Charlie Hebdo* a cítí se jím být reprezentována – s jistou částí pravice – tou, jež je kvůli zakořeněnému a nerozumnému předsudku protiislámská a zároveň velmi konzervativní. A toto sblížení nastalo na základě živého a zároveň odlišně motivovaného nepřátelství vůči fundamentalistickému islámu, jenž je považován v podstatě za krajní, ale také nejautentičtější a nejhlubší výraz muslimské víry.

„Jsme ve válce.“ To říkali mnozí. Předpověděl to již papež František svými výroky o „třetí světové válce“. U nás to opakoval Umberto Eco. V časopise *Le Point* z 15. ledna 2015, který obsahuje souhrn konzistentních a z mnoha pohledů rozdílných názorů – od Orhana Pamuka po Salmana Rushdieho, od Luíse Sepúlvedy přes Jeana Delumeaua po André Glucksmanna –, „Velký stařec“ z *Académie Française* Jean d'Ormesson odhodlaně prohlásil: „Le monde change autour de nous. Nous sommes en guerre. Non contre l'Islam, mais contre le terrorisme. Il n'est pas question d'entreprendre une guerre de religions. Mais il faut affronter avec détermination et courage une guerre des droits de l'homme contre l'intolérance, une guerre des libertés contre la barbarie.“¹

Přesně tak. Ale právě to je problém. Ormessonova velmi vznešená slova jako taková právě nejen že problém neřeší, naopak před námi dokořán otevírají jeho nové, jako propast hluboké aspekty. Tato válka je tedy prý válkou proti terorismu – jenže jak, a především proč se z lidí stávají teroristé? A jak se dá identifikovat armáda, která je nejen skrytá, ale dokonce má více tváří, které si možná navzájem protirečí? Jestliže teroristické pomocné síly sahají od stoupenců nihilistického intelektuálství toho typu, o němž mluvil Glucksmann (v Itálii se zjistilo, že jeden vzorný student ze *Scuola Normale Superiore* byl

¹ „Svět kolem nás se mění. Jsme ve válce. Ne proti islámu, nýbrž proti terorismu. Nejde o to, pouštět se do náboženské války, ale spíše odhodlaně a odvážně vést válku za lidská práva proti intolanci, válku svobody proti barbarství.“

členem džihádistického uskupení), až po lumpenproletáře naverbované v zátokách sociálně vyloučených a chudých předměstí a dokonce ve vězeních, jak oddělit jejich činnost vykonavatelů (i když v praxi možná často jednají samostatně) od těch, kdo jim dávají příkazy, a od těch, kteří to financují a mohou se skrývat i v elitářských zákoutích muslimského světa, například v emirátech na Arabském poloostrově? Večer 9. ledna na televizním kanálu France 2 vyzval nejuznávanější francouzský specialista na islám, politolog Gilles Kepel, k obezřetnosti. Pozor, řekl, „válka proti teroru“, kterou vedl Bush jr. od roku 2001 do roku 2008, nám nadělila napadení Afghánistánu a Iráku se všemi jejich neblahými důsledky. Tehdy měl však fundamentalistický islám tvář saúdských a jemenských guerillových bojovníků, nejprve spojenců a později nejzarputilejších nepřátel Spojených států. Ale dnes – v éře Twitteru – slovo džihádista proniká na periferie, do nejubožejších záhybů společnosti blahobytu, která už není, co bývala, a proměňuje se v nemožný apokalyptický sen o vykoupení a odplatě. Stále častěji před sebou máme lumpenteroristy, které pro jejich krvavou věc získalo fanatické kázání, přenášené velice sofistikovanými IT nástroji. Naše citlivost, jež vychází, možná nevysloveně, z myšlenky pokroku nevratně směřujícího ke stále širším formám sociálních, občanských a kulturních výdobytků, se špatně smiřuje s myšlenkou, že by „Boží pomsta“, která z mnoha pohledů charakterizovala a charakterizuje přelom 20. a 21. století, sama o sobě mohla být důkazem, byť pouze částečného, úpadku světského moderního světa. Věřili jsme a možná doufali, že pokrok, věda, technika, zlepšování sociálních podmínek svým vítězným tažením dostane „potřebu Božského“ do krize a postupně způsobí, že tato potřeba u lidského rodu zmizí. Kde se stala chyba?

Jestliže jsme zabředli do války, v níž je těžké rozpoznat proti sobě stojící šiky, musíme říci, že dosud se v kritické rovině dostatečně neanalyzovaly důvody, jež vedou k tomu, že se člověk stane teroristou. Hledat je ve fanatismu je nejenom obecné a abstraktní, ale především tautologické. To, co západní média dosud téměř vždy zamlčovala a dokonce možná popírala, je sociální aspekt džihádistic-

kého kázání, jenž také souvisí s jeho apokalyptickou konotací. Abychom důkladně pochopili úspěch hnutí, jakými jsou šíitský Hizballáh a sunnitský Hamás – která se obě jednoznačně vyjádřila, že pařížské atentáty rozhodně odsuzují –, nám brání neznalost nebo podcenění jejich sociální složky. To, co možná vede mnohé muslimy, zvláště mladé a velice mladé – mezi nimiž jsou konvertité ze Západu, kteří dnes v islámu evidentně nacházejí to, co předevčírem jejich otcové a včera jejich starší bratři nacházeli v politicko-utopistickém extremismu nebo ve zdánlivě osvobozující cestě drog – ke snaze narukovat do džihádistických jednotek, není nenávist k Západu chápanému jako kultura svobody a lidských práv. Je to zjištění, že tato kultura, formálně vyznávaná a dokonce okázale předváděná, v reálu splývá s represemi a vykořisťováním, vyjadřujícími splet' zájmů západních států, nadnárodních *lobbies* a různě zkorumpovaných vládnoucích elit muslimských zemí. Ve světě, kterému na celosvětové úrovni vládne proces narůstající koncentrace bohatství a zároveň chudnutí, proletarizace a přímo lumpenproletarizace těch, kteří svého času byli označováni jako nižší společenské třídy, může žízeň a hlad po spravedlnosti dobře nabýt rysy džihádu, který chce Bůh. Že džihádistickou propagandu živí nejenom univerzalistické a apokalyptické nábožensko-politické vize, ale také naléhání na sociální spravedlnost, se u nás málokdy říká.

Na druhou stranu toto mlčení, toto podceňování je logické. My si raději myslíme, že ten, kdo se prohlašuje za našeho nepřítele, nás nenávidí, protože je fanatik, než abychom si položili otázku, jestli náhodou přinejmenším část jeho nenávisti nevychází z toho, že si uvědomuje stav vysílení a bídy, který je důsledkem staletého vykořisťování. Přitom naše bohatství vyplývá ze systematického odčerpávání přírodního bohatství, které naše nadnárodní společnosti způsobují zemím, jejichž zdroje jsou sice ohromné, ale na jejich obyvatele to nemá dopad. A když, tak jen ve směšné míře.

V Paříži v těch dnech nebylo veselo. Když pominula téměř paradoxně, ne-li hystericky slavnostní atmosféra manifestace v neděli 11. ledna, Paříž znovu nabyla všech svých nejtemnějších odstínů

olověně šedého nebe, jak je známe z Pucciniho díla, zatímco radostná a pyšná trikolóra Francouzské revoluce a Napoleona visela teskně obtočená kolem tyče, připevněná černou smuteční páskou. Tragická událost vlastně navázala na dlouhé období nejistoty a sklíčenosti. I Pařížané se cítí být den ode dne chudší, tak trochu jako my všichni v této fázi hluboké krize eura a Evropy. A mladí nezaměstnaní nebo jen částečně zaměstnaní muslimové, které na předměstích a ve vězeních dostihl drsný sen o odplatě v podobě svaté války, si už neumějí představit zítřek v podobě vykoupení čestnou a namáhavou cestou práce a postupného úspěchu ve společnosti, jež byla nejprve nepřátelská, potom obdivovaná a otevřená jejich podnikavosti a úspěchu. To všechno je jen dávná vzpomínka na něco, v co se kdysi dalo věřit, teď už ale ne. A tak prahnou po ráji ve stínu mečů.

Jestliže Glucksmann pranýřuje nihilismus teroristických aspirantů a odsuzuje skutečnost, že Evropané „ohlušujícím mlčením“ akceptovali, aby džihádističtí kazatelé vyslovovali své *fatwy*, dokazuje to, že si nikdy nevšiml, že tato kázání pranýřovala jiný nihilismus, a sice nihilismus západní společnosti jednostranně zaměřené na zisk a na primát individualismu postrádajícího pravidla a hranice. A nihilistická byla i svoboda, kterou reprezentoval tým časopisu Charlie Hebdo a která si nárokovala a pravděpodobně si dál bude nárokovat právo moci na kohokoliv vzít rákosku satiry, a to na základě apriorní rovnosti osobního názoru, politického vyjádření a náboženského vyznání. Ne náhodou podtitul Charlie Hebdo zní *Journal irresponsable* (nezodpovědné noviny). Jeho svoboda není ani tak svobodou podle Voltaira a Rousseaua, jako spíš svobodou podle markýze de Sade. Svobodou bohatých a silných, pro něž ostatní jsou opovrženíhodnými předměty, jakkoli nám pokrytecká humanitární rétorika, v níž se v našem každodenním životě pohybuje, brání ne-li si to uvědomit, tak přinejmenším to vyslovit. Zjevně jsme zapomněli, že každý, kdo se domnívá, že principy, na nichž on osobně staví, jsou jediné univerzální, zatímco principy ostatních jsou jen směšné formy pověřivosti nebo fanatismu, se dopouští omylu, který by velký Evro-

pan a antropolog Claude Lévi-Strauss označil jako „západocentrismus“ (nebo možná „modernocentrismus“).

Pokračujme však v nepříjemné analýze paradoxů a protimluvů, jež se vynořily v krvavé brázdě pařížských událostí. „Jsme ve válce,“ prohlašovali mnozí obřadně po atentátu. Potřebovali jsme ten krvavý důkaz, abychom si to uvědomili? Bez ohledu na dobytvačnou, vykořisťovatelskou politiku – a možná také politiku civilizační, rozhodně však utlačovatelskou –, již Evropané posledních pět set let praktikovali na zbytku světa, jsme tak roztržití, že jsme si nevšimli, že poslední desetiletí byla nepřetržitou sérií vojenských operací na Blízkém a Středním východě? Byly to třeba „mezinárodní policejní“ a „humanitární zásahy“ či „exportování demokracie“, vedené západními zeměmi – a Sarkozyho a Hollandeova Francie v posledních letech byla v tomto ohledu v první linii. Je rozumné dívat se v televizi na západní letadla, jak bombardují země a města a možná masakrují bezbranné obyvatelstvo, a myslet si přitom, že válečný stav, který se nám ukazuje před očima, se nikdy nemůže nějakým způsobem obrátit proti nám? Nebo jsme zapomněli na princip – který také nádherně potvrdili stoupenci evropského protinacistického odboje –, podle něhož v případě „asymetrické války“ je terorismus jedinou účinnou zbraní v rukou těch, kteří nemají jiné zbraně, jimiž by se bránili? Nebo přehlízíme skutečnost, že zabití stovek lidí – včetně žen a dětí – jednou ranou za použití dronu, který nám umožní, že neriskujeme jedinou ztrátu na naší straně, je jiná, ale nikoli méně závažná forma terorismu, než když lumpenterista postřílí nevinné kalašnikovem?

Pak zůstává naprosto legitimní, abychom si uvnitř islámu vybírali naše spojence v šiku, který rádi nazýváme umírněný (a do něhož jsme zvyklí zahrnovat, když a dokud se nám to hodí, také diktátory, pokud vedou pro nás výhodnou politiku, a dokonce emíry ze Zálivu, kteří nařizují ženám, aby se zcela zahalovaly, a zakazují jim chodit do školy a řídit auto). Ale jestliže jsme opravdu ve válce, zaujměme vůči ní moderní postoj bez předsudků. Zprvč akceptujme, že nepřítel není z definice ani ďábel, ani nestvůra, nýbrž někdo jako my, a že sleduje –

možná občas udělá chybu a někdy spáchá zločin – obdobný cíl jako my: tedy vyhrát. *À la guerre, comme à la guerre*. Válka je válka.

Válka, která s sebou samozřejmě nese smrt. Také tři pařížští atentátníci zemřeli a jejich ideologie mučednictví, kterou vyznávají stoupcem mnoha skupin, které se poznávají v al-Káidě a jejichž hesla vyvolávají tak zblízka *mori lucrum* (smrt je pro mne zisk) sv. Pavla, tak byla svým způsobem naplněna. Jistě se nedalo čekat, že je někdo uzná za hodna když ne uctivé, tak alespoň soucitné vzpomínky. Křesťanská pieta stranou, ta se právě týká pouze křesťanů. A přece bychom se tím byli měli zabývat pozorněji – i v našem zájmu. Příběhy jejich životů, jež k nám pronikají přes pohrdavý nezájem médií, hovoří jazykem utrpení, těžkého života: často nešťastné, osamělé dětství, poznamenané ponižujícím násilím, jež na nich bylo pácháno; chybějící vzdělání předcházející „vysoké škole zločinu“ čili vězení, které už je často také *madrasou* fundamentalistického islamismu; nezaměstnanost nebo jen částečná zaměstnanost; frustrující konfrontace vlastního vyloučení ze společnosti s nadbytkem města, které sice hostí i mnoho lidských tragédií, ale kde zdánlivě triumfuje bohatství a plýtvání; bombardování konzumními vzkazy, které šíří média, konfrontované s frustrující a ubohou realitou; nejméně v jednom případě (mám na mysli Coulibalyho) psychické poruchy, které vyvolávají nemoc, jejíž léčbě brání neznalost a bída; konečně falešné vykoupení v podobě fanatického kréda smrti, jež s islámem nemá nic společného – jakkoli se živí jménem Boha, vyslovovaným v onom vzývání „Alláhu Akbar!“, které z jistých úst a za jistých okolností zní jako kletby –, spolu s několika verši z Koránu naučenými nazpaměť bez víry a nepochopenými, ani dobře promyšlenými.

Fanatici, bylo řečeno. Ale jak a proč se z člověka stane fanatic, a to až do té míry, že se z něj dokonce stane vrah? Fanatismus. Opravdu se můžeme spokojit s tímto vysvětlením, které nevysvětluje vůbec nic? A opravdu tolik lidí, z těch desítek tisíc Pařížanů a Francouzů, kteří plnili ulice a náměstí, aby dali najevo svůj odpor vůči terorismu a svoji hrdost svobodných občanů, kteří se nesehnou

před ozbrojenou hrozbou, ani na okamžik nenapadlo, že Paříž za tři dny zažila možná méně než jednu tisícinu úzkosti, strachu a bolesti, které v Gaze, v Bagdádu, v Kábulu a v tisících měst a zemí rozptýlených po Asii a Africe muslimové, židé i křesťané zažívají každý den? „Jsme ve válce,“ opakovali mnozí. Také papež František – jak jsme již řekli – to před několika měsíci prohlásil: Třetí světová válka už začala. Jenže ve válce mezi kým, ve válce proti komu? Francouzi si možná nevšimli, že jsou ve válce už od roku 2011, kdy prezident Sarkozy odhodlaně podpořil džihádistické milice v Libyi proti Kaddáfimu a potom prezident Hollande v Sýrii proti Asadovi (a to, zvláště v druhém případě, v přímém rozporu s doporučeními místních křesťanských církví)? I v Tripolisu, v Damašku, v Aleppu byli a pořád jsou mrtví. A je jich mnohem víc než těch po teroristickém útoku v Paříži před několika dny. Jsou města v Africe, Asii, Latinské Americe, která každý den prožívají tisícinásobek úzkosti, strachu, zoufalství, které Paříž prožívala tři dny; a tisíci- a vícenásobně víc je tam i mrtvých.

Některé indiskrétní informace odhalují, že drahé automatické zbraně, které použili bratři Kouachiové k zabití redaktorů Charlie Hebdo, se jim mohly dostat do rukou jako část financování, jež svého času francouzský stát poskytoval protikaddáfiovským a proti-asadovským džihádistům. Džihádistům, mezi nimiž bojují i někteří mladí Evropané, možná konvertité k islámu, kteří v džihádismu našli v pokroucené formě náhražku oné politické a náboženské výchovy, která se u nás už neprovozuje. To máme opravdu tak krátkou paměť? Opravdu jsme zapomněli, že už v sedmdesátých letech Američané v Afghánistánu použili proti Sovětům fundamentalistické válečníky-misionáře pocházející ze Saúdské Arábie a Jemenu, kterým dali přednost před přísnými a důslednými bojovníky velitele Masúda, stoupenci hrdého a neústupného, avšak také tolerantního islámu? Opravdu přehlízíme, že jedovaté býlí fundamentalismu jsme léta zalévali a pěstovali my ze Západu, než se v polovině devadesátých let vztahy pokazily? Vážně nevíme nic o tom, že ještě dnes džihádismus – jak al-Káidy, tak rivalský a konkurenční džihádismus Islámského

státu (IS)² chalífy al-Bagdádího – podporují a pomáhají mu, a ani ne příliš skrytě, některé emiráty Arabského poloostrova, které i přesto jsou našimi nejjistějšími spojenci, a také – a to především – finančními a obchodními partnery? Je pravda, jak někdo řekl, že *pecunia non olet*, peníze nesmrdí. A přece aspoň ropa by měla.

Ale zatím je nás příliš málo, kteří o tom všem mluvíme. Po pravdě nějaká ta kritika se začíná objevovat; jestli ne tolik mezi *opinion makers*, tak aspoň sem tam v nějakém tom blogu, sem tam v nějakém tom tweetu. I když nejběžnější pojetí bohužel pořád vítězí: krásné, prosté, čisté. A maniakální, odpudivé ve svém manicheismu, o němž člověk doufá, že je v něm aspoň zlý úmysl, protože jinak by bylo příliš hloupé. Pojetí Západu jako vlasti svobody a tolerance a toho Druhého jako strašlivého, monstrózního, krutého, a tudíž nelidského a protilidského Nepřítele. Fanatického nepřítele, a tedy postrádajícího jakékoli vysvětlení, nepochopitelného, a tudíž neospravedlnitelného, protože není hoden toho pochopení, jež neznamená ospravedlnění (jak se dá ospravedlnit vražda?), nýbrž kritické posouzení, schopnost proniknout do niterných mechanismů něčeho, čím s hrůzou pohrdáme. My ze Západu jsme se velmi rychle distancovali od všech chyb a jakéhokoli zločinu. Nanejvýš jsme ochotni je svalovat na nacismus (což je ale krok zpět do „temného středověku“) nebo na stalinismus (čímž se ale noříme do „krvavé utopie“) nebo ještě, ve snaze o trochu hlubší historickou perspektivu, na *conquistadores*. Ale jinak tma a mlha – o stoletích loupeží, otrokářství, systematického vykrádání surovin a pracovní síly, o hromadách hanebností, které jsme přikryli laskavou rouškou lidských práv a volnosti-rovnosti-bratrství, která ve skutečnosti začínala u nás a námi končila, jejímiž výhradními subjekty a objekty jsme zákonitě byli my, přinejmenším *de facto*. Také „pracující celého světa“, které Marx a Engels vyzývali, aby se spojili, byli v podstatě – jak jsme již poznamenali – pracující z trojúhelníku mezi Paříží, Berlínem a Londýnem. Byli z nich vyloučeni

² Ke vzniku tohoto pojmenování se vrátíme níže, str. 41.

egyptští feláhové a afghánští pastýři, ale dokonce i kampánští rolníci a řečtí vinaři.

To je důvod, proč osobně hluboce respektuji oběť redaktorů a kreslířů z Charlie Hebdo a cítím se solidárním a dojatým účastníkem bolesti jejich rodin. Přesto, ačkoli je považuji za nepochybnou součást té západoevropské kultury, která je i mojí kulturou, neztotožňuji se s jejich viděním světa a hlásím se o své právo to jasně prohlásit. Oni byli a jejich kolegové a společníci pořád jsou zastánci neomezené individuální svobody nesnášející hranice a pravidla; „sadistické“ (v etymologickém významu toho slova) svobody, která ostatně v evropské civilizaci vůbec není jediným modelem. Existuje i aristotelský a kantovský model zodpovědné svobody, která končí tam, kde začíná svoboda druhých; tyto modely rozlišují „svobodu *koho*“, „svobodu *od*“ a „svobodu *pro*“. Taková svoboda se pyšně nedomnívá, že by mohla stavět na hodnotách, které byly jednostranně prohlášeny za univerzální, ale která, pamětliva učení Clauda Léviho-Strausse, si uvědomuje, že neméně univerzální, a tudíž hodna respektu je jakákoli jiná hodnota, již uznávají jiné kultury, než je ta naše; jiné, ne nižší. Svoboda, která nešlape po svobodách druhých. Svoboda, která ví, že nemůže postupovat bez spravedlnosti. Což dnes, a když jsme v procesu globalizace došli tam, kde jsme, musí znamenat, že přijmeme perspektivu přerozdělení bohatství.

To je problém, který po neblahém roce 2003, kdy došlo k iráckému dobrodružství, jasně nastínil Noam Chomsky v knize *Hegemonie, nebo přežití. Americké tažení za globální nadvládou*. Prezident Obama se pařížské manifestace 11. ledna nezúčastnil. Někteří jej obviňovali, že promeškal příležitost, že udělal chybu. Buď jak buď, jeho nepřítomnost byla výmluvná. V dobách již nevratného multilateralismu se otázka hegemonie už netýká Spojených států amerických, nebo každopádně ne jenom jich. A právě tato *global dominance* vyplývá z hloubky toho, co někdo jiný neobratně nazval *clash of civilizations*, střet civilizací.

Náboženská vyznání mohou být také vzývána jako alibi pro tento střet. A někdo z nádeníků islámského terorismu, jakož i z nádeníků

zabedněné západní islamofobie, si dokonce může myslet, že jsou jeho faktickou příčinou. Ale skutečné důvody již rozpoutaného světového konfliktu spočívají ve střetu mezi brutální touhou po moci těch, kteří dnes mají v rukou kontrolu nad planetou, a hladem a žízni po spravedlnosti, které podněcují, zčásti ještě nevědomky, ty, jež Toni Negri svého času nazval „zástupy“. Příliš velký počet „psanců této země“, jejichž existenci už nemůžeme ignorovat, když kvůli ničemu jinému, tak proto, že oni se naučili nás brát ne jako to, co si myslíme, že jsme – „civilizace lidských práv“ –, nýbrž jako to, co jsme. Už neignorují ani to, co jsme udělali a co stále děláme, ani úroveň života a prosperity, jichž nám umožnila dosáhnout naše nadvláda nad světem, ani cenu v podobě utrpení a bídy, kterou kvůli tomu lidský rod musel zaplatit.

POZNÁMKA AUTORA

Ve svém univerzitním koutku jsem dlouho pečoval o zahrádku, kterou tvořily křížové cesty, putování, legendy a vyprávění, které takzvaný Východ předal takzvanému Západu, a především – a to byla nejpoutavější část – „migrace symbolů“. Tyto zájmy mi samozřejmě zajistily prestižní přátele, jako jsou Tiziano Terzani, Fosco Maraini, Michele Piccirillo, Joshua Prawer, Benjamin Z. Kedar, Roberto Bonfil, Mahmoud Salem Elsheikh, Biancamaria Scarcia Amoretti, Paolo Branca, Massimo Campanini a mnoho jiných (dokonce, a přece ano!, je mezi nimi Tariq Ramadan...); avšak mnozí mí věhlasnější a ostřílenější kolegové mi pořád opakovali svůj prozíravý refrén: „Koho to podle tebe zajímá?“

Nicméně, ať naštěstí či naneštěstí, nečekaně přišel rok 1979 a s ním triumf imáma Chomejního v Íránu, pak diskutované a z mnoha pohledů záhadné a alarmující „znovuzrození islámu“, poté se objevil složitý fenomén fundamentalismu-islamismu-džihádismu (říkejte mu, jak chcete). Potom přišla ještě afghánská krize, krize balkánská, irácká, pak zase afghánská, potom znovu irácká, nemluvě o tom všem, co se dělo v Africe a v jihovýchodní Asii, a už vůbec o izraelsko-pales-

tinské *affaire*. Ta mě znepokojovala – a znepokojuje – daleko víc než ty ostatní, protože zasahuje zemi, kterou miluji nejvíce na světě a postihuje mnoho mých přátel sešikovaných v jednom nebo druhém z mnoha zákopů, které byly vykopány v zemi toho nekonečného konfliktu. Přátel, kteří často bojují v proti sobě stojících šicích, i když – a to vím jistě, jsem o tom vnitřně přesvědčen, a dokonce bych to mohl dokázat, ale nechci ani nemohu to udělat, jelikož nikdo z nich by to nechtěl – jejich nejniternější, nejupřímnější a nejtrýznivější touha směřuje k míru a lásce.

Zaražen intenzitou, tragičností a významem událostí, které se na nás valily a nepřetržitě hrozily, že nás zasáhnou, ale které zase strhla vlna následujících událostí a stáhla je na dno zapomnění, jež si nezaslouží a které si nemůžeme dovolit akceptovat, jsem přijal výzvu; ač s prostředky tak neadekvátními, až vypadají směšně. Rok jsem shromažďoval a komentoval zprávy, týden za týdnem a pokaždé, když jsem je znovu pročítal, divil jsem se a zoufal si, jak neuvěřitelně nestálá je naše paměť.

Giuseppe Laterza, s nímž se přátelím už přes třicet let, obětoval trochu svého času a přečetl si některé z těchto útržků nedávné minulosti, přítomnosti a možná dokonce budoucnosti, které jsem každý týden zasíval ve svých *Minima Cardiniana*. A napadlo ho, že by z toho mohlo vzniknout něco, co by přinejmenším co do záměru mělo být něco jiného než jen *instant book* (možná by mohlo obsahovat o něco méně údajů a o něco více úvah).

Jsem Giuseppemu vděčný za náklonnost a důvěru. Nevím, jestli měl dobrý nos – obávám se, že ne, ale doufám, že ano, a děkuji mu.

„Černá neděle“ *monsieura Hollande*a

PAŘÍŽ, 19. LEDNA 2014

Příchod migrantů, lidí donucených opustit svou zemi, lidí, kteří žádají o azyl, a uprchlíků často v místním obyvatelstvu vyvolává podezřivost a nevraživost. Rodí se strach, že může být narušena bezpečnost ve společnosti, že může hrozit ztráta identity a kultury, že vzroste konkurence na trhu práce, že vzniknou nové faktory kriminality.

To jsou první výroky z projevu papeže Františka na stém Světovém dni migrantů a uprchlíků, který se slaví dnes, tuto neděli. Pečlivý, klidný a realistický obraz dopadů migračního hnutí na obyvatele zemí, které jsou jeho objektem.

Mezitím čím dál více alarmující a zmatenější zprávy přicházejí ze Sýrie, které sotva před několika měsíci – kdyby nebylo stejně úspěšné jako nečekané akce papeže a Vladimíra Putina, tak souběžných a tak se navzájem doplňujících, že se to stěží dá považovat za náhodu – hrozilo, že se stane centrem zákeřných neokolonialistických agresí, jichž jsme od počátku nového století bohužel svědky: Afghánistán v roce 2001, Irák v roce 2003, Libye v roce 2011. Jestliže první dvě z nich chtěla americká vláda zavrhaného Bushe jr., duší té třetí byl francouzský prezident Sarkozy spolu s britským premiérem Cameronem. V případě Sýrie díkybohu anglický parlament svého ministerského předsedu přísně stopl, čímž vyvolal řetězovou reakci, která izolovala nejdříve *monsieura* Sarkozyho a potom jeho nástupce Hollande, jehož opustil i Barack Obama (po pravdě řečeno, americký prezident

válečné choutky v souvislosti se Sýrií a Blízkým a Středním východem obecně – po afghánském a iráckém výprasku – vskutku nikdy neprojevoval).

Hollande postupoval naopak kupředu svou válečnickou cestou a ve své zemi cítil podporu od Amis de la Syrie – spolku, který formálně spojuje jedenáct zemí, jejichž vlády jsou zřejmě přesvědčeny, že se Západ musí zaplést do dalšího vojenského dobrodružství, a jsou zcela lhostejné k afghánské, irácké a syrské lekci. Amis de la Syrie jsou především Francouzi, neřku-li Pařížané, hrstka „starých známých“ z pateticky svalnaté pravice a převážně kavárensko-kaviárové levice – ti, kteří se vyjadřují prostřednictvím myšlenek (*façon de parler*) osobností jako Bernard-Henri Lévy, dobře známý BHL, o němž je dobré si přečíst, co píše Pascal Boniface v pamfletu, který vyvolal mocnou pomstu.

14. ledna 2014 se tato malebná *mélange* znovu sešla v *La Ville Lumière*, městě světél, kolem Ahmada Jarby, prezidenta Syrské národní koalice – „kartelu“ protiasadovských skupin. Ten s předstíranou jistotou prohlásil, že všichni odpůrci syrského prezidenta se shodují na tom, že „pro něj není v Sýrii žádná budoucnost“. Ale potom nedokázal odpovědět, když se ho ptali na „jednotný“ (!?) program odpůrců, které, jak se domnívá, vede. Ani se nevyjádřil k myšlence, že on a jeho lidé by se mohli zúčastnit mírové konference o Sýrii, která by se měla konat 22. ledna 2014 ve švýcarském Montreaux. Jarba a jeho lidé trvají pouze na dvou aspektech: jednostranné dolaďení toho, co nazývají „humanitární koridory“, a prohlášení, že mezinárodní komunita musí odsoudit používání těžkých zbraní syrským provládním vojskem. Ta by se v podstatě měla vyjádřit tak, aby se Asad už nemohl bránit a rebelové mohli pohodlně získat navrch. Tento cíl se dnes víc než dřív zdá nanejdůležitější vzdálený, pomyslíme-li, že složitá protiasadovská fronta konečně vypadá, že je rozhodnutá zbavit se svých nepohodlných džihádistických spojenců neboli milicí, které média obecně popisují jako „napojené na al-Káidu“ (obvyklá mantra, která v konkrétní rovině nic neznamená) a které představují svět – obvykle popisovaný adjektivy „fundamentalistický“ či „islami-

stický“ – podporovaný penězi a vojenskou a diplomatickou pomocí Saúdské Arábie a některých emirátů Zálivu. Použily je (Tálíbance) již Spojené státy v osmdesátých letech, aby porazily Sověty v Afghánistánu, a pak byli dlouho démonizováni, zvláště po 11. září 2001, ale potom byli znovu přijati do služby svobodného Západu proti tyranovi Kaddáfimu (s nímž jsme až do té doby provozovali tučné a výnosné obchody a vyměňovali si pitoreskní diplomatické mise), aby se poté přešlo k destabilizaci Sýrie na pochybné vlně „arabského jara“ nebo toho, co se za něj svého času vydávalo.

O tom, že v základu tohoto protestu zvláště mladých lidí a studentů v Sýrii byly na začátku opodstatněné důvody, není pochyb. A jezuita Paolo Dall'Oglio³ to hned řekl. Stejně tak není pochyb o tom, že situace v Sýrii ihned degenerovala, především kvůli masivní a stále výraznější přítomnosti skupin, jako jsou džihádisté z IS, kteří v současné době znovu získali svoji baštu Rakka v severovýchodním Iráku a na Tři krále znovu dobyli také město Fallúdža, kde se na přelomu listopadu a prosince 2004 odehrála divoká bitva. Cílem občanské války, kterou džihádisté rozpoutali mezi blízkovýchodními muslimy⁴, je nyní, když se zdá, že hra těchto extremistických sil nevádí ani Paříži, možná ani (rezervovanějšímu) Londýnu, ani Netanjahuovu Jeruzalému a ani nejudivenějšímu Washingtonu, úprava rovnováhy. Nebo, chceme-li, nerovnováhy Blízkého východu. Zřejmě se jedná o manévrování sunnitských extrémistů tak, aby šíitskému Íránu přímo či nepřímo způsobili co nejvíce problémů. A tím spíš nyní – právě proto, že vláda v Teheránu přešla do rozumných rukou a je čím dál obtížnější udržet vůči ní uzavřený postoj podle dogmatického a priori, že s íránským „zlotřilým státem“ je nemožné, nebo dokonce zakázáno jednat.

Od začátku tohoto roku se bilance občanské války v Sýrii přibližuje téměř tisíci mrtvých z řad povstalců, plus ti ostatní. Přinejmen-

³ Paolo Dall'Oglio, italský jezuita působící v Sýrii, byl vypovězen režimem B. Asada za styky s opozicí, do země se vrátil v létě 2013, brzy byl ale unesen militanty IS a pravděpodobně popraven (pozn. red.).

⁴ Jde o to, co klíčové arabské slovo označuje *fitna*. To západní média – od roku 2001 tolik zaměstnaná pranýřováním „fundamentalistů“ – „kupodivu“ bagatelizují, ne-li zamlčují.

ším taková jsou čísla, která uvádí pozorovatel v oblasti dodržování lidských práv v Sýrii. Cílem bojovníků IS je vytvoření chalífátu mezi Irákem, Sýrií a Libanonem. Největší problém je, že v posledních dvou týdnech džihádisté – které umírněná fronta protiasadovských Syřanů dosud považovala za sice nepohodlné, ale spojence, teď by je však chtěla ze Sýrie vyhnat – prchají do Turecka, kde si už vytvořili základnu v centru Reyhanli na samém jihu země, nepříliš daleko na západ od syrského Aleppa. Přesto budiž řečeno, že proti nim nebojují pouze síly spojené v takzvané Svobodné syrské armádě, ale také džihádisté z Islámské fronty a z Džabhat an-Nusrá. Spolu s fundamentalisty, které už teď syrští povstalci nechťejí, však bojují také dobrovolníci téměř z celého sunnitského světa (zvláště Alžířané, Tunisané, Egypťané a samozřejmě také saúdští a katarští „poradci“) a dokonce hrstka půvabných „eurosalařistů“, Evropanů, kteří konvertovali k sunnitskému islámu.

Situace v Sýrii je zkrátka patová, kdežto v Iráku už je vláda v rukou šiitské, tedy proiránské skupiny. Tady máme krásný výsledek Bushovy invaze v roce 2003 a více než deseti let války, jíž se bohužel v atmosféře slepě poslušného napomáhání účastnily i jednotky italské armády. Šiitsko-sunnitská *fitna* postupuje kupředu a je čím dál závažnější (jak se ostatně děje v dalekém Afghánistánu, i tam v absurdním kontextu, který naše vláda nadále stvrzuje). V *Quotidiano nazionale* z 5. ledna 2014 Mario Arpino⁵ odsuzuje výsměch, jakým byly regionální a všeobecné volby, jež se nyní odehrávají v Iráku (ty první v roce 2013, ty druhé teď), které představují jen pseudodemokratický nátěr zemi již vyloučené na okraj a kde jediní, kdo vědí, jak porazit stoupence al-Káidy nebo ty, kteří se tak sami nazývají a kteří mají v úmyslu založit všude „islámské emiráty“, jsou příslušníci taktéž sunnitských milicí al-Sahwa (Probuzení).

15. prosince 2011 armáda USA na základě nejasné dohody oficiálně předala moc v Iráku irácké státní autoritě. Od té doby je situace formálně vyřešená a v podstatě nezvladatelná. Kdoví jestli si gene-

⁵ Italský generál vzdušných sil (nar. 1937), účastník války v Zálivu 1990–1991 (pozn. red.).

rál Arpino pamatuje trapnou televizní debatu, jíž jsme se oba před deseti lety zúčastnili. Veškeré mediální veřejné mínění (s nemnoha vzácnými výjimkami) bylo seřazené v jednom šiku pod praporem dogmatu nutnosti zásahu proti Saddámu Husajnovi a jeho strašným zbraním hromadného ničení (které, jak se později ukázalo, neexistovaly). V roce 2003 se kniha *La paura e l'arroganza* (Strach a arogance), kterou jsem jako editor připravil k vydání, a kniha *Astrea e i Titani* (Astraia a Titáni),⁶ již jsem sám napsal, staly objekty dobře dirigovaného mlčení a mizely neprodané z knihkupectví. Kdo z těch mudrců, kteří tenkrát kázali z různých televizních kanálů a z velkých deníků a předpovídali brilantní vítězství demokratického Západu a vítání osvoboditelů květinami a tanci, se v těchto měsících ozval a uznal, že se mýlil? A přece, podívejme, jsou to pořád titíž, kteří nás na stejných televizních stanicích, ve stejných pořadech dál balamutí.

Jediný konkrétní prvek, který se vynořuje z tohoto zmatku, představuje Netanjahuova odhodlanost. Izraelský prezident, po zbytečné návštěvě amerického ministra zahraničí Kerryho na Blízkém východě a navzdory výzvám, které k němu ze všech stran přicházejí, 10. ledna oznámil výstavbu dalších zhruba 1400 obytných jednotek pro osadníky mezi východním Jeruzalémem a Západním břehem Jordánu. Jen v části Jeruzaléma, kterou v roce 1967 okupoval a poté jednostranně anektoval Izrael a která je předmětem stále nevyřešeného mezinárodního soudního sporu, se počítá s 600 novými obytnými jednotkami, vedle 801 jednotek na Západním břehu Jordánu. Územní vymazání Palestiny, ačkoli je přítomna jako uznávaná *authority* ve Spojených národech, neohroženě pokračuje. A samozřejmě že jen antisionisté, tedy antisemité, a tedy popírači *šoa*, se ptají se, jestli by mezinárodní komunita neměla nějakým způsobem přistoupit k problému na nových, jasnějších a realističtějších základech, v zájmu samotného Izraele. Staré rezoluce Spojených národů se už totiž nedají objektivně uplatňovat a přejít do obrany nebo do opozice vůči nim prakticky

⁶ *Astrea e i Titani. Le lobbies americane alla conquista del mondo.* (Astraia a Titáni. Americké lobbies dobývají svět.)

představuje bezpečný způsob, jak odmítnout konstruktivní dialog a hledání rozumných řešení.

Každopádně dnešního šedého, byť nepříliš chladného pařížského rána je *La Ville Lumière* neprůjezdné. Město je vytapetované transparenty a zablokované průvody. Lidé chtějí, aby *monsieur* Hollande, zvláště po trapné tiskové konferenci v Elysejském paláci před několika dny, odešel. Úřadující prezident dosáhl toho, že se zapomnělo na problémy, které zemi způsobil jeho předchůdce Sarkozy, což mluví za vše. Ostatně, okouzující madame Sarkozy Carla Bruni zase září v divadlech pařížských bulvárů. Pařížané kráse odpustí všechno; a z *feed backu* těží i manžel krasavice s akvamarínovými očima a neexistujícím hlasem.

Kdo se má hodně dobře, ten usiluje o to, aby se měl čím dál lépe. Jak dobře vědí ekonomové, to je jeden z klasických znaků krize a deprese, pokud ho nedoprovází aspoň mírné zlepšení podmínek středních a nižších tříd. Koncentrace bohatství je symptomem obecného chudnutí na světové úrovni, jak dokazuje mnoho, příliš mnoho nešťastníků na útěku ze svých zemí, kteří k nám přicházejí hledat sousto chleba, trochu bezpečnosti, drobet důstojnosti. A přece jsou mezi námi tací, kteří by je chtěli odmítnout, možná ve jménu identity – tedy „naší vlasti“, téže hodnoty, za niž se před sto lety od Srbska po Francii a Itálii rozpoutal masakr „třicetileté války“ 1914–1945. Za stálého převlékání kabátů pokračuje krvavá tragikomedie, kterou včera zažehl nacionalismus, jenž zničil Evropu. Dnes – *mutatis mutandis* – podněcuje ubohé záminky těch, kteří předstírají, že věří, nebo chtějí, abychom věřili, že naše problémy nezpůsobuje cynická a bláznivá ekonomicko-finanční politika velkých nadnárodních *lobbies*, nýbrž zoufalci, kteří k nám přicházejí hledat záchranu. I ohledně „vlasti“ má papež František pravdu: „Migrace by mohla umožnit novou evangelizaci, otevřít prostor pro růst nového lidstva, o němž se hovoří již ve velikonočním mystériu. Lidstva, pro nějž jakákoli cizí země je jeho vlastí a jakákoli pozemská vlast je cizí zemí.“

- ‘Alí al-Chádim 121
- Abbásovcí 46–48, 53, 120, 121
- Abd Šams 46
- Abdalláh I., jordánský král 60
- Abdel Bary, Abdel-Majed 114
- Abélard, Pierre 153
- Abraham 65, 147
- Abú Abbás (slon) 47
- Abú al-Huda al-Súdání 107
- Abú Bakr 42
- Abú Ghrajb 140, 141, 145
- Adalbert I., markýz z Tuscie 120
- Adalbert II. Bohatý 47
- Afghánistán 16, 18, 23, 29, 32, 40, 70, 73, 75, 78, 93, 107, 109, 126, 127, 141, 144
- Afrika 46, 119, 141, 149, 152, 154
- Aga Khan 50
- Ağca, Ali 116
- Aghlabovci 47, 118, 119, 121
- AKP viz Strana spravedlnosti a rozvoje 123
- al-Adnání, Abú Muhammad, mluvčí IS 42
- al-Bagdádí, Abú Bakr 13, 24, 42–44, 52, 69, 71, 72, 77, 76–78, 80–88, 103–107, 108, 109, 116, 122, 123, 133, 138
- al-Faransí, Abú Abdalláh (Maxime Hauchard) 114
- al-Káida 11, 13, 22, 23, 30, 32, 35, 43, 44, 52, 74–76, 79, 95, 103, 106, 107, 110, 127, 137
- al-Málikí, Núrí 43, 106
- al-Muktafí 47, 48, 120, 121
- al-Sahwa (Procitnutí) 32
- al-Suri, Abú Musab 136, 137
- alávité 108
- Alí 45
- alija 136
- Alláh 65, 114, 117
- Amis de la Syrie 30, 39
- Ankara 50, 122, 123
- Ansar Bajt al-Makdis (bojovníci Domu svatosti) 106, 107
- ar-Rašíd, Hárún 47, 120
- arabské jaro 31, 44, 75
- Arabský poloostrov 18, 24, 58, 69, 71, 75, 77, 81, 83, 90, 107, 147
- Arbaín, svátek 133
- Arbíl 109
- Ardíti (Smělí) 112
- Aristoteles 146, 147, 152
- Arpino, Mario 32, 33
- as-Sísí, Abd al-Fattáh 59
- Asad, Bašár 23, 31, 35, 39, 43, 44, 59, 77–82, 85, 86, 94, 123
- Asie 46, 48, 149
- Associated Press 143
- Aštíaniová, Sakíne Mohammadi 140
- Atatürk viz Kemal Atatürk, Mustafa
- Averroes viz Ibn Rušd
- Avicenna 146, 153
- Avvenire, deník 104
- Aziz, Abdül 49

- Baas, strana 59, 66, 80
 Bacon, Roger 153
 Bagdád 23, 46–48, 53, 118, 120, 127, 153
 Balkán 109
 Bartoloměj I., ekumenický patriarcha 125
 Bašír, Abú Bakar 107
 Battisti, Lucio 112
 Beccaria, Cesare 142
 Bejrút 108
 Bejt Sahur 99
 Bellová, Gertrude 70
 Bennett, Naftali 98
 Bergman, Ingmar 111
 Bergoglio, Jorge viz František, papež
 Berlín 24, 123, 130
 Bernard z Clairvaux 112
 Berta, markýza Toskánská 47, 48, 70, 120, 121
 Beslan 127
 Betlém 99
 Bhuttová, Bénazír 126
 bin Ládín, Usáma 44, 79, 107, 136
 Boko Haram 82
 Bonifác II. 120
 Boniface, Pascal 30
 Bosnić, Bilal 87–90
 Brecht, Bertolt 70, 83
 Bruni, Carla 34
 buddhisté 64, 88
 Buchara 153
 Bukurešť 123
 Bush, George W. 18, 19, 32, 35, 40, 72, 73, 76, 141
 Byzanc 46, 47

 Cáchy 47, 120
 Cameron, David 29, 74, 80
 Cazeneuve, Bernard 15
 Ceaușescu, Nicolae 123
 CGIL, italské odborové svazy 105
 CIA 104
 Clintonová, Hillary 85, 86
 Conrad, Joseph 135
 Córdoba 47, 48, 153
 Coulibaly, Amedy 11
 Crosson, Tom 103
 čádor 133

 Černé brigády 112
 Čína 68, 81, 128, 147
 Čingischán 48

 d'Ormesson, Jean 17
 Dall'Oglio, Paolo SJ 31
 Damašek 23, 46, 65, 108, 133
 Dante 146
 dár al-islám 46, 52
 de Sade, markýz 20
 Delumeau, Jean 17
 Detroit 115
 Dieudonné (Dieudonné M'bala M'bala) 15
 Diyanet (Úřad pro náboženské záležitosti, Turecko) 125
 Drieu la Rochelle, Pierre 112
 Džabhat an-Nusrá 11, 13, 32
 Džamá islámíja 107
 Džihád, džihádisté 13, 18–20, 23, 30–32, 41, 42, 69–72, 77–80, 84–88, 92–95, 104–107, 114, 119, 123, 126, 128, 129, 133, 138, 149
 Džihádista John 114, 158
 džizja 88

 Eco, Umberto 17
 Egypt 44, 46, 48, 59, 101, 106, 107, 119
 Eminem 115
 Engels, Friedrich 24, 130
 Enver Paša 123
 Erdoğan, Recep Tayyip 44, 71, 77, 81, 109, 122–124

- Erec Jisra'el 100, 136
 EU viz Evropská unie
 Eufrat 77, 80, 147
 Evropská unie (EU) 40
 Exxon 75

 F-104 54
 F-35 54, 55
 Fallúdža 31, 82, 103
 fátimovská říše 45, 46
 Fidžijské ostrovy 95
 fitna 13, 31, 43, 44, 58, 70, 77, 83,
 89, 90, 107, 110, 137
 Foley, James 81
 František, papež 29, 64, 67–69, 72,
 76, 116, 122, 125, 131, 157
 Fraxinetum 119
 Fromm, Erich 134

 Gadda, Carlo Emilio 131
 Gauchet, Marcel 142
 Gaza (Pásmo Gazy) 23, 60, 72, 85,
 86, 100, 107, 135
 Ghaní, Ašraf 135
 Glick, Jehuda 98
 Glucksmann, André 17, 20
 Golanské výšiny 71, 77, 80, 86
 Goto, Kendži 158
 Graziano, Manlio 157
 Gruzie 78, 93, 106
 Guantánamo 40, 77, 90, 141–145
 gulag 87, 145

 hadís, hadísy 45
 Halliburton, společnost 75
 Halper, Jeff 97
 Hamás 19, 57, 58, 72, 82, 86
 Harling, Peter 84
 Hášimovci 46, 52
 Hauchard, Maxime viz al-Faransí,
 Abú Abdalláh
 Hidžáz 46, 52

 Hitler, Adolf 76, 86, 123
 Hizballáh 19, 57, 82, 108, 133,
 Hnutí za svobodný pohyb
 na Chrámové hoře 98
 Hollande, François 13–15, 21, 23,
 29, 30, 34, 35, 39, 74, 80, 85, 136
 Horní Mezopotámie 66, 94
 Houellebecq, Michel 16, 17
 Hülegü 48
 Human Rights Watch 101
 Huntington, Samuel Phillips 73,
 150, 154
 Husajn, hášimovský panovník
 Hidžázu 52
 Husajn, imám 133
 Husajn, jordánský král 60
 Husajn, Saddám 33, 43, 66, 71, 80,
 108
 Húthiové 108, 127
 Hymmonides, Jan Diaconus 118

 chalífa, chalífát passim
 chalífát córdobský 47, 48
 charádž 88
 Charbonnier, Stéphane (Charb) 12
 cháridžovci 45
 Charlie Hebdo 11–15, 20, 25, 135
 Cheney, Dick 73
 Chomejní, Rúholláh 26, 70, 133
 Chomsky, Noam 25
 Chrámová hora 98, 99
 Churchill, Winston 37, 66, 87

 ibn Musáfir, Adí 65
 Ibn Rušd (Averroes) 146
 ICAHD – Izraeli Committee Against
 House Demolition viz Izraelský
 výbor proti demoliciím domů 97
 Ifrikíja 47, 119
 imám 45
 Indie 46, 64, 65, 68, 106, 146, 147
 Inguško 135

- intifáda 99, 101
 Irák 11, 16, 18, 29, 32, 41, 43, 45, 63, 65, 68–73, 75–78, 80, 82, 83, 85, 93, 109, 110, 127, 141, 158
 Írán 26, 31, 35–38, 43, 46, 64, 65, 68, 70, 71, 77, 80–82, 86, 90, 93, 95, 106, 109, 133, 140
 Irena, císařovna 46
 IS viz Islámský stát
 Islámská fronta 32
 Islámský stát (IS) 13, 23, 24, 32, 41, 76, 87–89, 92, 106–109, 138
 Istanbul 49, 50, 116, 119, 122, 125, 138
 Italská sociální republika 115
 Izrael 15, 26, 33, 44, 56–61, 71, 72, 77, 78, 85, 86, 95, 97–102, 106, 109, 110, 123, 132, 136, 138, 142, 149
 Izraelský výbor proti demolicím domů (ICAHD – Israeli Committee Against House Demolition) 97
 Jādaliyya, elektronický časopis 101
 Jan XXIII., papež (G. Roncalli) 125
 Japonsko 150
 Jarba, Ahmad 30
 Jediot Achronot, deník 124
 Jemen 23, 108, 127, 133
 Jeruzalém 31, 33, 47, 80, 97–99, 106, 116, 119
 jezidové (jezídi) 63–67, 82, 88, 90, 125
 Ježíš Nazaretský 64, 100, 111, 148
 Joint Strike Fighter, projekt 54
 Jordánsko 60, 101, 104
 judaismus 124, 147, 148
 Júsufzajová, Malála 126
 kamikaze 127
 Karbalá 133
 Karel Veliký 46, 47, 120
 Kassig, Peter Edward 114
 Katechismus katolické církve 72
 Káthmándú 112
 Kemal Atatürk, Mustafa 49–51, 71, 122–124
 Kepel, Gilles 18, 136, 137
 Kerry, John 33
 Khdeir, Muhammad Abú 132
 Kleinová, Naomi 157
 Knížectví Seborga 41, 76
 Konstantinopol (viz také Istanbul) 46, 79, 118, 119, 122
 Korán 16, 22, 36, 41, 42, 45, 89, 117, 147
 Korea 109
 Korea, Severní 106
 Korsika 120
 Kouachi, Chérif 11, 23, 137
 Kouachi, Saïd 11, 23, 137
 Kreml 123
 Kronšadtské povstání 112
 křesťanství 11, 37, 65, 89, 135, 147, 148, 152
 Kuba 40, 131, 141
 kuffar 137
 Kurajšovci 45, 49, 52
 Kurdistan 70, 80, 109
 Kurdové 64–66, 70–72, 76, 80, 82, 108–110, 123
 laqab 42, 136
 Lausannská smlouva 50
 Levanta 41, 147
 Lévi-Strauss, Claude 21, 25
 Lévy, Bernard-Henri 30, 39, 79
 Liga arabských států 53
 LIBA viz hnutí za svobodný pohyb na Chrámové hoře
 Libanon 32, 46, 98, 101, 133
 Libye 29, 35, 69, 76, 79, 85, 106, 107
 Limes Arabicus 46

- Llull, Ramón 153
 Lockheed 54
 Lógar 127
 Londýn 24, 31, 130
 Los Angeles 145
 Lothar I. 120
 Lothar II. 47
 Lucca 47, 121
- madrasa 22, 81
 Magris, Claudio 131
 Marinetti, Filippo Tommaso 113
 Marx, Karl 24, 130
 Maurové 120
 Mazzantini, Carlo 115
 McChrystal, Stanley A. 133
 Mecit, Abdül 49, 52
 Mehmet VI. 49, 50
 Meidži (období) 150
 Merabet, Ahmed 11, 137
 Merah, Mohammed 137
 Mikuláš Kusánský 153
 Millán-Astray y Terreros, José 111
 Mingora (Pákistán) 126
 Mini, Fabio 54
 Mojžiš 45, 147
 le Monde, deník 85
 le Monde diplomatique, časopis 84, 99
 Mu'áviya 45
 mudžáhedíni 41, 107, 144
 Muhammad, prorok 12, 42, 133, 147
 Muslimské bratrstvo 59, 107
 Muthana, Nasser 114
- Nadžaf 133
 Národní fronta (Front National) 14
 Nasralláh, Hasan 133
 NATO viz Severoatlantická aliance
 Negri, Toni 26
 Nemmouche, Mehdi 81, 137
 Netanjahu, Benjamin 15, 33, 81, 85, 98, 101, 106, 123, 136
- Niger 135
 Nigérie 8, 82, 127
 Nobel, Alfred 50
 Normandie 115
 NSDAP 113
- Obama, Barack 13, 25, 29, 40, 70, 74, 76–78, 81, 84–86, 93, 103, 110, 143
 olim 100
 OOP (Organizace pro osvobození Palestiny) 57
 Organizace spojených národů (OSN) 78, 99
 OSN viz Organizace spojených národů
 Osvětim 86, 90
 Oz, Amos 99
- Pádišáh 49
 Pákistán 106, 107, 127, 128
 Palestina 33, 46, 56–62, 98–101
 Palestinská autonomie 33, 61, 100, 101
 Pamuk, Orhan 17
 panturkismus 123
 Parsi, Vittorio Emanuele 104
 Paříž 11–13, 19–24, 31, 130, 143
 Pásmo Gazy viz Gaza
 Pavel sv. 22, 112
 Pellico, Silvio 145
 Pentagon 54, 103, 110, 143
 Perský záliv 46, 73, 84
 Pěšávar 126–128, 131
 pešmerga 71, 72, 76, 82, 108
 Petraeus, David Howell 103, 104
 Pisa 47, 120
 Pius XI., papež 124
 Pius XII., papež 124
 PKK viz Strana kurdských pracujících
 Platón 147
 Pol Pot 139
 Potiskum (Nigérie) 127

- p právo germánské 36–38
-
- p právo obyčejové, Common Law 36
-
- p právo římské 35, 36
-
- Prorok viz Muhammad
-
- Putin, Vladimír 29, 85
-
-
- Rabin, Jicchak 60
-
- Radáa 127
-
- Rakousko 145
-
- Renzi, Matteo 55, 105, 140
-
- la Repubblica, deník 73, 87, 99, 104, 138
-
- Riceová, Condoleeza 73
-
- Riedel, Bruce 104
-
- Robbins, Tim 38
-
- Roncalli, monsignor viz Jan XXIII.
-
- Roosevelt, Franklin Delano 87
-
- Rousseau, Jean-Jacques 20
-
- Rudá fronta 113
-
- Rudé brigády 112
-
- Rudé moře 106, 107
-
- Rumsfeld, Donald Henry 73
-
- Rushdie, Salman 17
-
- Rusko 43, 78, 81, 85, 86, 95, 106, 150
-
-
- Řím 48, 72, 115, 116, 118, 119, 121, 122, 140
-
-
- Saint-Tropez 120
-
- Saladin 48, 146
-
- salafisté, salafitský islám 13, 32, 43, 106, 149
-
- Salvianus z Marseille 38
-
- Samarkand 123, 153
-
- San Francisco 115
-
- San'á 108
-
- Sanremo 50, 52
-
- Saracéni 118, 120
-
- Sarkozy, Nicolas 21, 23, 29, 34, 35, 74, 80, 85
-
- Saúdská Arábie 23, 31, 52, 81, 83, 84
-
- Selim I. 49
-
- Sepúlveda, Luís 17
-
- Severní Osetie-Alánie 127
-
- Severoatlantická unie (NATO) 40, 54, 73, 74, 78, 83, 93, 106
-
- Sicílie 119, 152
-
- Sinaj 106, 107
-
- Slahi, Mohamedou Ould 144
-
- Slim Shady (The Real Slim Shady, píseň) 115
-
- Smith, Frank 143, 144
-
- Smyrna 123
-
- Solženicyn, Alexandr 74
-
- Spinelliová, Barbara 78
-
- Spojené státy americké (USA) 25, 32, 40, 44, 58, 69, 73, 75, 78, 80, 81, 83, 93, 97, 100, 101, 103, 109, 110, 131, 137, 138, 141–145
-
- Stalin, Josif Vissarionovič 140
-
- Strada, Luigi (řečený Gino) 114
-
- Strana kurdských pracujících (PKK) 70, 109
-
- Strana spravedlnosti a rozvoje (AKP) 123
-
- sunnité 19, 31, 32, 35, 43–46, 49, 52, 57–59, 65–67, 69, 70, 75, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 93, 95, 106–110, 123, 133, 150
-
- svatá válka 42, 79, 105
-
- Sýrie 23, 29–32, 35, 39, 41, 43, 46, 48, 52, 59, 63, 66, 69–71, 76, 77, 79, 80, 82, 85, 105, 109, 114, 120
-
- šahíd, šuhadá 57, 127
-
- šajch al-Islám 51
-
- šar'ía 80, 88, 126, 149
-
- Šaríf, Naváz 126, 128
-
- ší'a, šiitě 19, 31, 32, 35, 43, 45, 48, 57, 58, 65, 66, 70, 71, 75, 77, 80, 82–84, 86, 89, 90, 105–110, 127, 133, 150
-
- šoa 59, 87, 124, 139, 148

- Španělská legie 112
- Španělsko 153
- Tahrík-e-Tálíbán Pákistán (TTP) 126
- Tálíbán 31, 40, 70, 107, 126, 128, 130, 141
- Teherán 78, 80, 93, 106
- templáři 112
- theocons 74
- Tertullianus 108
- Tomáš Akvinský 146
- Toronto 145
- trest smrti 35–38, 140, 142
- Turecko 32, 44, 50, 51, 69–73, 77, 80, 95, 109, 110, 122–125
- Ukrajina 78, 93, 106
- Umajjovci 46, 120
- umma 41, 45, 48, 49, 149
- Unamuno, Miguel de 111
- Unocal 75
- USA viz Spojené státy americké
- Vatikán 89, 123
- Vazíristán 136
- Velká francouzská revoluce 20, 113
- Vietnam 109, 112
- Voltaire 20
- Waffen-SS 112
- wahhábisté 52
- Wales 115
- Warduni, Šlemon 118
- Warren, Steve 103
- zakát 88
- Záliv viz Perský záliv
- Západní břeh Jordánu 33, 60, 97, 99, 100, 153
- Zelená linie 58
- Zijádat Alláh III. 121
- zoroastriáni 64, 88
- Ženevské úmluvy 141
- Židovský domov, izraelská politická strana 98

EDICE MODERNÍ DĚJINY

FRANCO CARDINI

Chalífa a Západ

**KOŘENY TERORISMU
A POKRYTECTVÍ ZÁPADU**

Z italského originálu *L'ipocrisia dell'Occidente*,
vydaného nakladatelstvím Gius. Laterza & Figli roku 2015,
přeložily Jitka Michalčíková a Tereza Siegllová
Obálku a grafickou úpravu navrhl Vladimír Verner
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r.o.,
roku 2016 jako svou 1438. publikaci
Odpovědný redaktor Filip Outrata
Vydání první. AA 8,37. Stran 176
Vytiskla Tiskárna a vydavatelství 999, s. r. o.
Doporučená cena 228 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r.o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-632-1